

לקוטי תורה • שיר השירים • מאמר 24

באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי...

”באתי לגני, אחותי כלה”

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/24](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/24)

1 **באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי אכלו רעים שתו ושכרו דודים.**

”באתי אל גני, אחותי, כלה שלי; ליקטתי את המור שלי עם בשמי; אכלתי את חלת הדבש שלי עם דבשי; שתיתי את ייני עם חלבי. אכלו, רעים; שתו והשתכרו, אהובים.”

(רבות נשא פרשה י”ג קרוב לר”פ ס”פ ואתחנן ובשה”ש [ובשיר השירים] רבה ע”פ זה ובפסוק מה יפו דודיך)

(כמדבר רבה, נשא, פרשה י”ג, סמוך לתחילת הפרשה; סוף פרשת ואתחנן; ובשיר השירים רבה על פסוק זה, וכן על הפסוק ”מה יפו דודיך”).

פ”י באתי לגני היינו גילוי אלהות שבג”ע [שבגן עדן] התחתון בחצות לילה שאז הקב”ה משתעשע בנשמות הצדיקים שאחר שזוכר על החורבן ומקרקר כו’

פירוש ”באתי אל גני” הוא גילוי אלקות בגן עדן התחתון בחצות הלילה, שכן אז הקדוש ברוך הוא משתעשע בנשמות הצדיקים. לאחר שהוא נזכר בחורבן וזועק וכו’,

תה”י [תהיה] זאת נחמתו ושעשועו בנשמות הצדיקים ע”י עסק תורתם כמ”ש היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני.

זוהי נחמתו ושעשועו: בנשמות הצדיקים, באמצעות עיסוקן בתורה, ככתוב: ”היושבת בגנים, החברים מקשיבים לקולך; השמיעני.”

2 **והנה ביאור ענין זה להבין מהו ענין השעשוע והנחמה של הקב”ה בעסק התורה הלא הכל היה כבר גלוי וידוע לפניו ית’ וגם להבין למה בחצות הלילה דוקא ואחר שזוכר את החורבן.**

והנה, כדי לבאר את העניין: [עלינו] להבין מהי השמחה והנחמה של הקדוש ברוך הוא בעיסוק בתורה, והרי הכול כבר היה גלוי וידוע לפניו יתברך. וכן יש להבין מדוע דוקא בחצות הלילה, ולאחר שהוא זוכר את החורבן.

הנה כתיב ויניחהו בג”ע [בגן עדן] לעבדה ולשמרה שעיקר תכלית בריאת האדם לעבוד את הג”ע [הגן עדן] דהיינו להמשיך גילוי אלהותו ית’ ועמ”ש מזה בד”ה כי כאשר השמים החדשים.

והנה כתוב: ”ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה”: עיקר תכלית בריאת האדם הוא לעבוד את גן עדן, כלומר, להמשיך בו גילוי אלקותו יתברך. ועיינו במה שנכתב על כך במאמר המתחיל ”כי כאשר השמים החדשים”.

3

והנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] גלו לבבל שכינה עמהם שכינה הוא בחי' עלמא דאתגליא דהיינו גילוי אלהותו ית' להוות עולמות עליונים ותחתונים הגם שגם בגלות עולם כמנהגו נוהג ועוד כל ימי הארץ זרע וקציר כו'

והנה אמרו חז"ל: "גלו לבבל — שכינה עמהם". השכינה היא בחינת העולם הגלוי, כלומר גילוי אלקותו ית' להוות עולמות עליונים ותחתונים. ואף על פי שגם בגלות "עולם כמנהגו נוהג", ועוד: "כל ימי הארץ זרע וקציר" וכו',

וכמאמר המחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית אך ההפרש הוא בבחי' גילוי והעלם שבזמן שאין ביהמ"ק [בית המקדש] קיים עלמא דאתגליא היא בבחי' העלם והסתר פנים וכמ"ש ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא.

וכמאמר: "המחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית" — אך ההבדל הוא בבחינת הגילוי וההעלם: בזמן שבית המקדש אינו קיים, העולם הגלוי נמצא במצב של העלם והסתר פנים, כמו שכתוב: "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא".

פ"י ביום ההוא בבחי' עלמא דאתכסיא שהחשך יכס' [יכסה] ארץ והנה כמו שנראה בחוש בסדר והנהגת העולם בחושך ואור של עוה"ז שבעתות ערב מתחיל להאפיל ולהחשיך ומחשיך

פירוש "ביום ההוא" — בבחינת העולם הנסתר, שכן "חושך יכסה ארץ". והנה, כפי שאפשר לראות בחוש בסדר ובהנהגת העולם, בחושך ובאור של העולם הזה: בשעות הערב מתחיל להחשיך, והוא הולך ומחשיך

ובא עד חצות לילה ומחצות ואילך מאיר ובא מעט מעט כך הענין בגלות השכינה שזמן ירידתה ונפילתה הוא עד חצות שאז נאמר ותפול לפני רגליו ומחצות

עד שהוא מגיע לחצות הלילה; ומחצות ואילך הוא הולך ומאיר, מעט מעט. כך הוא גם בגלות השכינה: זמן ירידתה ונפילתה נמשך עד חצות, שאז נאמר "ותפול לפני רגליו"; ומחצות

ואילך הוא מתרוממת מעט מעט שמתעלית ע"י אנשי מעשה הקמים בחצות לעסוק בתורה ובשחר יש לה קימה מעלייתא ע"י התורה ועבודת התפלה והמצות של כללות נשמות ישראל.

ואילך היא מתרוממת מעט מעט, ומתעלה באמצעות אנשי מעשה הקמים בחצות לעסוק בתורה. ובבוקר יש לה קימה מעולה, באמצעות התורה, עבודת התפילה והמצוות של כלל נשמות ישראל.

4

ולהבין מהו ענין הגילוי וההעלם הנה מבשרי אחזה שכמו שיש אצל האדם שכל ומדות ומחשבה כו' וכדי להבין מהי משמעותם של גילוי והעלם: "מבשרי אחזה" — כשם שיש באדם שכל, מדות ומחשבה וכו',

כך עד"מ הגם שנאמר כי לא מחשבותי מחשבותיכם הרי נאמר מאד עמקו מחשבותיך מאד עמקו שהם בחי' עלמא דאתכסיא ואינם נראים ונגלים בהנהגת עולמות

כך גם למעלה, בדרך משל. אמנם נאמר "כי לא מחשבותי מחשבותיכם", אך נאמר גם "מאד עמקו מחשבותיך" — הן עמוקות מאד, שכן הן בחינת עלמא דאתכסיא, העולם הנסתר, ואינן נראות ואינן מתגלות בהנהגת העולמות.

רק הנהגתם הוא ע"פ מדותיו ית' וראשיתן הוא החסד כמ"ש עולם חסד יבנה והם כל מאמרות שבהן נברא העולם יהי אור כו' וששת ימי בראשית יום ראשון חסד כו'

אלא הנהגת העולמות היא על פי מדותיו ית', וראשיתן היא חסד, כמו שנאמר "עולם חסד יבנה". אלה הן כל המאמרות שבהן נברא העולם, כגון "יהי אור" וכו', וכן ששת ימי בראשית: היום הראשון — חסד וכו'.

וכל ימות עולם הם רק ששת ימים אלו כי שבת זמן עליות העולמות למקורם ואח"כ חוזרים ומתחדשים ימות החול יום ראשון כו'

וכל ימי העולם אינם אלא ששת הימים האלה, שכן השבת היא הזמן שבו העולמות עולים למקורם, ולאחר מכן ימי החול חוזרים ומתחדשים: היום הראשון וכו'.

וא"כ הרי ששת ימים השניים הם עצמן ששת ימים הראשונים שנתחדשו ועיקר עבודת האדם שיהיה בבחינת מחשבותיך שעמקו מאד להיותן בבחי' גילוי וע"ז נאמר ממעמקים קראתיך הוי' וכדפי' בפ' בשלח (דס"ג ע"ב)

ואם כן, ששת הימים השניים הם עצמם ששת הימים הראשונים, שהתחדשו. עיקר עבודת האדם היא שהדבר יהיה בבחינת "מחשבותיך", שהן "עמקו מאד" — להביא אותן לידי גילוי. ועל כך נאמר "ממעמקים קראתיך הוי'", כפי שמתבאר [בזוהר] בפרשת בשלח (דף סג ע"ב),

ובפ' ואתחנן (דרס"ה ע"ב) וע' בפ' ויחי (דרכ"א ע"א) ובפ' אחרי (דף ע' ע"י) ועיין ברכות פ' ויקרא (ספ"ג וסוף פרק ג') מים עמוקים כו'

ובפרשת ואתחנן (דף רסה ע"ב); ועיינו בפרשת ויחי (דף רכא ע"א) ובפרשת אחרי (דף ע'); ועיינו במדרש רבה, פרשת ויקרא (סוף פרק ג'): "מים עמוקים" וכו',

ממעמקים כו' ופי' ממעמקים מבחי' ההעלם שהוא בחינת עמקו מחשבותיך עלמא דאתכסיא קראתיך כאדם הקורא לחבירו שיצא מביתו לחוץ להיות בבחינת גילוי.

"ממעמקים" וכו'. ופירוש "ממעמקים" הוא: מבחינת ההעלם, שהיא בחינת "עמקו מחשבותיך", עלמא דאתכסיא, העולם הנסתר. "קראתיך" — כאדם הקורא לחברו לצאת מביתו החוצה, כדי שיהיה בגילוי.

כי הנה איתא בתיקוני זהר לאו דאית לך צדק ידיעא כו' אלא לאנהגא בהון עלמין כו'
כי הנה נאמר בתיקוני זוהר: "לאו דאית לך צדק ידיעא" וכו', "אלא לאנהגא בהון עלמין" וכו',

כפום עובדיהון דבני נשא פ"י שהנהגות והמשכות המדות להיות בהן הנהגת העולמות בעובדיהון דבני
נשא תליא שהמעשה אשר יעשה האדם למטה באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא]
"כפי מעשיהם של בני האדם". פירוש הדבר הוא שהנהגת המדות והמשכות, כדי שהעולמות יתנהלו באמצעותן,
תלויות במעשיהם של בני האדם. שכן [באמצעות] המעשה שאדם עושה למטה, מתוך אתערותא דלתתא, [באה]
אתערותא דלעילא:

שע"י צדקה וחסד שעושים למטה מעוררים למעלה להיות אור א"ס ב"ה שורה ומתגלה ומתלבש במדת
החסד וכן עד"ז בכל המדות (ועמ"ש בד"ה לסוסתי)

באמצעות הצדקה והחסד שנעשים למטה, מעוררים למעלה את אור אין סוף ברוך הוא לשרות, להתגלות ולהתלבש
במדת החסד; וכך גם בכל המדות. (וראו מה שכתוב במאמר הפותח "לסוסתי").

אך אין אור א"ס שורה ומתגלה אלא בבחינת חכמה דכתיב בראשית ברא אלהים ות"י [ותרגום ירושלמי]
בחוכמתא שהחכמה היא החיות וקיום המדות והנה כתיב כולם בחכמה עשית שבח"י חכמה מלובשת
בכל המדות.

אבל אור אין סוף שורה ומתגלה רק בבחינת חכמה, כפי שכתוב: "בראשית ברא אלקים", ותרגום ירושלמי מתרגם:
"בחוכמתא"; שכן החכמה היא החיות והקיום של המדות. ועוד כתוב: "כולם בחכמה עשית" — בחינת חכמה
מלובשת בכל המדות.

אך מ"מ אינו דומה החכמה שמלובשת תוך המדות ואינה נראית ונגלית בהם לבח"י גילוי החכמה עצמה
שהיא למעלה מעלה במדרגה מן המדות וגילוי המדות נמשכין ממנה שהחכמה תחיה כו'.

ובכל זאת, חכמה המלובשת בתוך המדות ואינה נראית או מתגלה בהן אינה דומה לבחינת גילוי החכמה עצמה,
שהיא נעלית לאין ערוך מן המדות; גילוי המדות נמשך ממנה, שכן "החכמה תחיה" וכו'.

(ועמ"ש בד"ה והיה מדי חדש גבי וביום החדש יפתח) ולכן כדי להמשיך אור א"ס ב"ה למטה צ"ל ע"י
התורה שהיא בח"י חכמתו ורצונו ית' והיא היא שעשוע של הקב"ה כמ"ש ואהיה שעשועים כו'

(וראו מה שכתוב במאמר הפותח "והיה מדי חדש", בעניין "וביום החדש יפתח"). לכן, כדי להמשיך את אור אין סוף
ברוך הוא למטה, הדבר צריך להיעשות באמצעות התורה, שהיא בחינת חכמתו ורצונו יתברך; והיא עצמה שעשועו
של הקדוש ברוך הוא, כפי שכתוב: "ואהיה שעשועים" וכו'.

וזהו בחי' גילוי אור א"ס ב"ה ונקרא בחינה זו בשם אב שהוא שורש ומקור כל ההשתלשלות וע"ז אנו מתפללים סלח לנו אבינו

וזהו בחינת גילוי אור אין סוף ברוך הוא. בחינה זו נקראת בשם "אב", שכן היא השורש והמקור של כל ההשתלשלות. על כך אנו מתפללים: "סלח לנו אבינו",

שהוא אב הרחמים והסליחות לפי ששם אינו מגיע פגם החטא ועון וכמ"ש אם צדקת כו'

שהרי הוא אב הרחמים והסליחות, משום שפגם החטא והעון אינו מגיע לשם, כפי שכתוב: "אם צדקת" וכו'.

(עמ"ש בד"ה צאינה וראינה בפ"י שאו ידיכם קודש וברכו את ה' ועמ"ש בד"ה להבין מ"ש בהגדה מצה זו כו' מענין מוחין דאבא ועיין בזה הרקיע פ' ויקרא בדף ז' ע"ב בד"ה כשמן הטוב)

(ראו מה שכתוב במאמר הפותח "צאינה וראינה", בפירוש "שאו ידיכם קודש וברכו את הוי"; וראו מה שכתוב במאמר הפותח "להבין מה שכתוב בהגדה מצה זו" וכו', בענין מוחין דאבא; וכן עיינו בזה הרקיע, פרשת ויקרא, בדף ז' ע"ב, בקטע הפותח "כשמן הטוב").

משא"כ כשאינם נראים ונגלים רק מדותיו ית' שמנהיג בהן את העולם ה"ז [הרי זה] בחי' העלם ולכן כתיב בכל ששת ימי בראשית ויאמר אלהים שהוא מדת הצמצום

לעומת זאת, כאשר לא נראים ומתגלה אלא מדותיו יתברך, שבהן הוא מנהיג את העולם, זו בחינה של העלם. לכן לאורך ששת ימי בראשית נאמר: "ויאמר אלקים" — זו מדת הצמצום.

רק בשבת שהוא התגלות בחי' חכמה כתיב ויכל אלהים פ"י שכלתה בחי' ומדרגת אלהים שנעשה קץ ותכלה למדרגה זו רק אח"ז [אחר זה] כתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלהים כו'

רק בשבת, שבה מתגלה בחינת חכמה, נאמר: "ויכל אלקים" — כלומר, בחינת אלקים ומדרגתה כלתה; נקבע סוף וגבול למדרגה זו. ורק לאחר מכן נאמר: "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ביום עשות הוי' אלקים" וכו',

ששתף מדת ה' כו' וזהו ענין שבחצות לילה הקב"ה משתעשע בנשמות הצדיקים ע"י עסק תורתם

שהרי צירף אליה את מדת הוי' וכו'. וזהו פירוש הדברים שבחצות הלילה הקב"ה משתעשע בנשמות הצדיקים באמצעות עיסוקם בתורה:

דהיינו אחר שזוכר את החורבן שהיא נפילת וירידת בחי' עלמא דאתגליא בגלות והסתר פנים תהיה זאת נחמתו להיות גילוי בחי' השעשועים שלמעלה שהם מבחי' חכמה עילאה

כלומר, לאחר שהוא זוכר את החורבן, שהוא נפילת וירידת בחינת העולם הגלוי לגלות ולהסתר פנים, תהיה זו נחמתו: שיתגלה בחינת השעשועים שלמעלה, שמקורה בבחינת חכמה עילאה;

והיינו ע"י עסק התורה להיות המשכת אור א"ס ב"ה בחכמה ולהתלבש במדות כו' ועי"ז מתחיל עליית בחי' עלמא דאתגליא מההסתר כו' כמבואר למעלה:

וזה נעשה באמצעות העיסוק בתורה, המביא להמשכת אור אין סוף ברוך הוא אל החכמה ולהתלבשותו במדות וכו'. ובכך מתחילה עליית בחינת העולם הגלוי מן ההסתר וכו', כפי שהתבאר למעלה.

5 ב אך הכח הזה לישראל להיות בהם וע"י המשכת אור א"ס ב"ה בחכמה כי הרי הוא ית' למעלה מעלה

מבחי' חכמה וכולם בחכמה עשית שהיא עשייה גשמיות

2. אך הכוח הזה שיש לישראל, שבהם ועל ידם נמשכת אור אין סוף לתוך חכמה — שהרי הוא ית' נעלה הרבה הרבה מבחינת חכמה, ו"כולם בחכמה עשית", כלומר, עשייה גשמית —

הנה ע"ז נאמר אריתי מורי עם בשמי כו' כי הנה מור ובושם הם מיני ריח

על כך נאמר: "אריתי מורי עם בשמי" וכו'. מור ובושם הם מיני ריח.

והנה אנו רואים שהריח מחזק המוח ומשיב את הנפש וריח זה של המור נעשה מדם חיה טמאה שנקרש כך

והנה אנו רואים שהריח מחזק את המוח ומשיב את הנפש; והריח הזה של המור נעשה מדמה של חיה טמאה שנקרש. וכך,

הנה ע"י בחי' לאכפא סט"א [סטרא אחרא] בסור מרע בתכלית דהיינו בשמירת כל ל"ת [לא תעשה] בפרטן ודקדוקן מד"ס שלא לעבור על אחת

על ידי בחינת הכנעת הסטרא אחרא ב"סור מרע" בתכלית — כלומר, בשמירה על כל הלא־תעשה, על כל פרטיהן ודקדוקיהן, כולל דברי סופרים, כדי שלא לעבור על איסור אחד

מהנה ולכוף את היצה"ר [היצר הרע] ונפשו הבהמית שלא תמשך אחרי טבעה ורצונה וכמשל חיזוק וקרישות הדם של החיה הטמאה כך ע"י שיתחזק נגד כח המתאווה שלו

מהם, וכפיית היצר הרע והנפש הבהמית שלא יימשכו אחר טבעם ורצונם — בדומה להתקשותו ולהיקרשותו של דם החיה הטמאה. כך, כאשר האדם מתחזק כנגד כוח התאוה שלו,

אזי מזה נעשה בחי' ריח ניחוח לה' להיות עולה לה' ונכלל באור א"ס ב"ה וכמ"ש וירח את ריח בגדיו בגדיו בחי' לבושים שהוא בחי' מקיף

נעשה מכך בחינת "ריח ניחוח להוי", העולה לה' ונכללת באור אין סוף. וכמו שכתוב: "וירח את ריח בגדיו" — "בגדיו" הם בחינת לבושים, שהיא בחינת המקיף;

וגם נעשה מבגדיו לשון בוגדיו כמו בגד בוגדים בגדו שע"י בחי' הרע כשנהפך לטוב נעשה בחי' ריח שע"י ויברכהו ויתן לך מטל השמים פ"י שמים הוא בחי' חכמה שם מים מקור הליחות שבמוח כו'

וגם "בגדיו" נעשה מלשון "בוגדיו", כמו "בגד בוגדים בגדיו". כי כאשר בחינת הרע נהפכת לטוב, נעשית בחינת ריח; ועל ידי כך "ויברכהו": "ויתן לך מטל השמים". פירושו: "שמים" הם בחינת חכמה — "שם מים", מקור הלחלוחת שבמוח וכו',

וטל השמים הוא בחי' המשכת אור א"ס ב"ה שנמשך בחכמה כו' (ועמ"ש מזה בפ' תולדות סד"ה ראה ריח בני כו')

ו"טל השמים" הוא בחינת המשכת אור אין סוף הנמשך בחכמה וכו'. (ועיינו במה שנאמר על כך בפרשת תולדות, בסוף המאמר המתחיל "ראה ריח בני" וכו').

וזהו אריתי מורי פ"י הריח של המור בשמירת מצות ל"ת [לא תעשה] עם בשמי הוא בחי' הריח מכל שאר עצי בשם שהוא בחי' לאכפ"א סט"א [סטרא אחרא] בשמירתמ"ע

וזהו [פירוש] "ליקטתי את מורתי": כלומר, ריח המור, הנוצר מקיום מצוות לא תעשה. "עם בשמי" הוא בחינת הריח של כל שאר עצי הכושם, שהיא בחינת הכנעת הסטרא אחרא בקיום מצוות עשה:

דהיינו לכוף טבעו בלמוד התורה יותר מהרגילות ובנתינת הצדקה יותר מטבעו וכן בזריזות קיום כל המצות ולהסיר כל מונע מבית ומבחוץ שע"י

כלומר, לכפות את טבעו בלימוד התורה יותר מכפי שהוא רגיל, ובנתינת צדקה מעבר למה שטבעו נוטה לתת; וכן לקיים את כל המצוות בזריזות ולהסיר כל מכשול, מבית ומחוץ. שכן על ידי

בחי' לאכפייא בסור מרע ועשה טוב זוכה להיות מזה בחי' ריח חזק העולה למעלה שעייז ישיב את הנפש שיהיה המשכת אור א"ס ב"ה בחכמה כו'

בחינת הכנעת [הסטרא אחרא] ב"סור מרע ועשה טוב", זוכה האדם לכך שממנה נוצרת בחינת ריח חזק העולה למעלה, ועל ידו תשוב הנפש: שתהיה המשכת אור אין סוף ברוך הוא בחכמה וכו'.

(ועמ"ש בד"ה ואהי [ואהיה] אצלו אמון ואהיה שעשועים בפ"י אני תורתך שעשעתי ועמ"ש בד"ה אני ישנה ובד"ה יונתי כו'):

(וראו מה שכתוב במאמר המתחיל "ואהי אצלו אמון ואהיה שעשועים", על פירוש "אני תורתך שעשעתי"; וכן ראו מה שכתוב במאמר המתחיל "אני ישנה" ובמאמר המתחיל "יונתי" וכו').

6 אכלתי יערי עם דבשי. פי' יערי נק' המלאכים שהם נק' עצי שטים עומדים ונק' עומדים כמו שרפים עומדים כו' ועליהם נאמר ויצמח ה' אלהים כו'

"אכלתי את יערי עם דבשי". פירושו: המלאכים נקראים "יער שלי" (יערי), שכן הם נקראים "עצי שטים עומדים", ונקראים "עומדים", כמו "שרפים עומדים" וכו'. עליהם נאמר: "ויצמח ה' אלקים" וכו',

כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל שהם בחי' המאכל שבהם ועיי' מגיע ההשפעה לישראל ולכל העולם הן ברוחניות הן בגשמיות כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] אין לך עשב מלמטה שאין לו מלאך מלמעלה כו'

"כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל" — זו בחינת המאכל שבהם; ודרכם מגיע השפע לישראל ולעולם כולו, הן ברוחניות והן בגשמיות, כפי שאמרו חז"ל: "אין לך עשב מלמטה שאין לו מלאך מלמעלה" וכו'.

גם ברוחניות ההשפעה להיות חכמה וכינה כו' הגם כי ה' יתן חכמה הנה המלאכים הם השלוחים שהם שלוחי ההשפעה

גם ברוחניות מגיע באמצעותם השפע המביא חכמה וכינה וכו'. אף על פי ש"הוי" נותן חכמה", המלאכים הם השליחים, המעבירים את השפע.

כי להיות אור א"ס ב"ה יורד ומשתלשל כ"כ [כל כך] א"א כ"א ע"י צמצומים רבים במדרגות שונות וכמה דרגין על דרגין כו'

שהרי אין אור אין סוף ברוך הוא יכול לרדת ולהשתלשל למטה כל כך אלא באמצעות צמצומים רבים, בדרגות שונות — "וכמה דרגין על דרגין" וכו'.

והם הם בחיי המלאכים שבכל עולם שהם כלים לאור אי"ס ב"ה שמתצמצם ומתלבש בתוכם ומהם מקבלים נש"י [נשמות ישראל] אהבתם ויראתם לה' ועד"ז תקנו יוצר אור כו'

והן הן בחינת המלאכים שבכל עולם, שהם כלים לאור אין סוף ברוך הוא, המצטמצם ומתלבש בתוכם; ומהם מקבלות נשמות ישראל את אהבתן ויראתן לה'. ועל דרך זו תיקנו [חז"ל] את [הברכה] "יוצר אור" וכו':

איך שהמלאכים עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה כו' וכמשל מי שבא לפני מלך גדול שתפול עליו אימה ופחד מפני ראותו כמה שרים ונכבדי ארץ נופלים על פניהם

כיצד המלאכים "עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה" וכו' — בדומה לאדם הבא לפני מלך גדול: נופלים עליו אימה ופחד כשהוא רואה שרים ונכבדי ארץ רבים נופלים על פניהם.

והרי קבלת יראה זו מן השרים וכן ברכת אהבת עולם איך שאהבה וחמלה יתירה חמלת כו'

והרי יראה זו מתקבלת מן השרים. וכן בברכת "אהבת עולם" — כיצד באהבה ובחמלה יתירה חמלת וכו',

וקרבתנו לשמך הגדול כי הנה חיות המלאכים הוא מרוח פיו ית' משא"כ ישראל עלו במחשבה כו' "וקרבתנו לשמך הגדול". שהרי חיות המלאכים היא מרוח פיו יתברך, ואילו ישראל עלו במחשבה וכו'.

ועי"ז נתעורר בו אהבה מפני ראותו התקרבותו למלך אחרי ראותו שרים רבים ונכבדים ועכ"ז [ועם כל זה] אינן קרובים כ"כ [כל כך] למלך (ועי"ן מ"ש מזה באריכות בסש"ב [בספר של בינונים] פמ"ו)

ובכך מתעוררת בו אהבה, משום שהוא רואה עד כמה הוא עצמו קרוב למלך, לאחר שראה שרים רבים ונכבדים שאף על פי כן אינם קרובים כל כך למלך. (וראו מה שנכתב על כך בהרחבה בספר של בינונים, פרק מ"ו.)

נמצא מקבלים נש"י [נשמות ישראל] אהו"י"ר [אהבה ויראה] ע"י המלאכים (ועמ"ש מזה בד"ה כנשר יעיר קנו) וכן זה לעומת זה כל ההשפעה לס"א [לסטרא אחרא] להיות תענוג גשמי וחכמה גשמיות הוא ג"כ

נמצא שנשמות ישראל מקבלות אהבה ויראה באמצעות המלאכים. (וראו מה שנכתב על כך במאמר הפותח במילים "כנשר יעיר קנו"). וכך גם, "זה לעומת זה": כל השפע המגיע לסטרא אחרא, ונעשה תענוג גשמי וחכמה גשמית, מגיע אף הוא באמצעות המלאכים

ע"י המלאכים שזה לעומת זה עשה אלהים מדרגות הטומאה נגד מדרגות הקדושה והאדם הוא בעל בחירה לבחור הטוב ולעשות עצמו מרכבה לקדושה שיושפע לו שפע אלהות ע"י מלאכים הקדושים

באמצעות המלאכים, שהרי "זה לעומת זה עשה אלקים": כנגד מדרגות הקדושה יש מדרגות של טומאה. לאדם יש בחירה חופשית לבחור בטוב ולעשות את עצמו מרכבה לקדושה, כדי ששפע אלוקי יגיע אליו באמצעות המלאכים הקדושים.

וזהו יערי עם דבשי דבשי פי מיני מתיקות שהם כל הפירות של העצים הנ"ל שכל הפירות נקראים
ע"ש מתיקות

וזהו [פירוש] "יערי עם דבשי" "דבשי" פירושו מיני מתיקות, שהם כל הפירות של העצים הנזכרים לעיל, שכן כל
הפירות נקראים על שם מתיקותם.

והיינו בחי' התפעלות הנפש שנמשך מחמת ההשפעה של המלאכים ביוצר אור ואהבה ולכן נק' פירות
היער

כלומר, בחינת התעוררות הנפש הנמשכת מן השפע של המלאכים ב[ברכות] "יוצר אור" ו"אהבה"; ולכן הם נקראים
"פירות היער",

שהרי אהוי"ר [אהבה ויראה] זו דישראל נולדה ונמשכה ע"י עצי היער שהן המלאכים וכ"ז [וכל זה] הוא בחי'
אכלתי כי

שהרי אהבה ויראה זו של ישראל נולדת ונמשכת באמצעות עצי היער, שהם המלאכים. וכל זה הוא בחינת "אכלתי".
כי

הנה על המלאכים נאמר וטוב למאכל שהוא כמשל המאכל המחיה את האדם עכ"ז [עם כל זה] האדם הוא
במעלה יותר ממנו והמאכל מתעלה ע"י האדם שמדצ"ח [שמדומם צומח חי] נעשה בחי' אדם כך ע"י
שמקבלים ישראל מהמלאכים מתעלים המלאכים על ידם

על המלאכים נאמר "וטוב למאכל", בדומה למאכל המחיה את האדם. ואף על פי כן, האדם נעלה ממנו, והמאכל
מתעלה באמצעות האדם: מן הדומם, הצומח והחי נעשה בחינת אדם. כך, כאשר ישראל מקבלים מן המלאכים,
המלאכים מתעלים באמצעותם.

כי הרי נשמות ישראל עולים למעלה הגבה יותר ע"י מס"נ [מסירות נפש] באחד שע"ז נעשה בחי'
לאשתאבא בגופא דמלכא ולמהוי אחד באחד ממש משא"כ המלאכים מצד עצמם אין יכולים לתאחד
כ"כ [כל כך]

שהרי נשמות ישראל עולות למעלה גבוהה הרכה יותר באמצעות מסירות נפש ב"אחד", ועל ידי כך מגיעות לבחינת
"לאשתאבא בגופא דמלכא" ול"למהוי אחד באחד" ממש; ואילו המלאכים, מצד עצמם, אינם יכולים להתאחד במידה
כזאת.

(ועמ"ש בד"ה כה אמר כו' ונתתי לך מהלכים בין העומדים ובד"ה כנשר יעיר הנ"ל וע"פ וכל בניך בענין כתפוח בעצי היער ועמ"ש מענין אכלתי יערי עם דבשי בד"ה אני ישנה ולבי ער הנ"ל):

(וראו מה שנכתב במאמר הפותח במילים "כך אמר" וכו', [על] "ואתן לך מקומות להלך בין העומדים"; ובמאמר הפותח במילים "כנשר המעורר", הנזכר לעיל; ועל הפסוק "וכל ילדיך", בענין "כתפוח בין עצי היער"; וראו מה שנכתב בענין "אכלתי את חלת הדבש שלי עם דבשי", במאמר הפותח במילים "אני ישנה ולבי ער", הנזכר לעיל).

7 שתיתי ייני עם חלבי. ייני הוא בחי' יין המשמח אלהים כו' וחלבי פי' עד"מ כמו חלב המגדל את הלב
שע"י יניקתו מהחלב נעשה גידול אבריו כך

"שתיתי ייני עם חלבי" — "ייני" הוא בחינת יין המשמח אלקים" וכו'. ו"חלבי" פירושו, בדרך משל, כחלב שמגדל את התינוק: באמצעות יניקתו מן החלב גדלים איבריו. כך,

הנה בחי' גילוי אלהותו מחכמתו ית' הוא מגדל את המדות שבנפש וניתוסף בהם תוספת אורה ודביקות הנפש באלהים חיים ועד"ז תקנו ברכות אמצעות של תפלת י"ח ברוך חונן הדעת ברוך הרוצה בתשובה כו'

גילוי אלקותו מתוך חכמתו יתברך מגדל את המדות שבנפש, ונוספת בהן תוספת אור ודביקות הנפש באלקים חיים. ועל דרך זו תיקנו [חז"ל] את הברכות האמצעיות של תפילת שמונה עשרה: "ברוך חונן הדעת", "ברוך הרוצה בתשובה" וכו',

להיות תוספ' [תוספת] ברכה והמשכת גילוי אלהות נמשך בבחי' דעת ותשובה וסליחה כו' וכשם שהוא מלמטה למעלה כך הוא למעלה ענין שתיתי ייני יין המשמח אלהים

כדי שתהיה תוספת ברכה, וגילוי האלקות ימשך בבחינת דעת, תשובה וסליחה וכו'. וכשם שהדבר הוא מלמטה למעלה, כך הוא למעלה: זהו ענינו של "שתיתי ייני" — "יין המשמח אלקים",

היינו בחי' אלקים וצמצום המסתירים את אור החכמה שבמדותיו ית' נמשך בחי' יין ויוצא סוד שנמשך ההעלם דעלמא דאתכסיא בבחי' גילוי אור כו'.

היינו, בחינת אלקים וצמצום המסתירים את אור החכמה שבמדותיו יתברך — נמשכת בחינת יין, ואז יוצא סוד: ההעלם של עלמא דאתכסיא נמשך למצב של גילוי אור וכו'.

8 ועמ"ש בד"ה ענין נסכים ועד"ז הוא ענין חלבי היינו המשכת גילוי אור א"ס ב"ה במדותיו שיתנהגו

המדות בבחי' גדלות ובבחי' תוספת וריבוי נקרא בשם חלב

ועיינו במה שנכתב במאמר הפותח "ענין הנסכים". ועל דרך זו הוא ענין "חלבי": כלומר, המשכת גילוי אור אין סוף, ברוך הוא, אל מדותיו, כדי שהמדות יפעלו בבחינת גדלות ובבחינת תוספת וריבוי; לכך קוראים בשם "חלב".

וזהו ענין י"ב ברכות אמצעיות שע"י הברכה בא"י [ברוך אתה ה'] שהוא תוספת וריבוי האור במדותיו ית' נמשך להיות חונן הדעת כו' סלח לנו כו'

וזהו ענין של שתיים עשרה הברכות האמצעיות: באמצעות הברכה "ברוך אתה ה'", שהיא תוספת וריבוי של האור במדותיו יתברך, האור נמשך ונעשה "חונן הדעת" וכו', "סלח לנו" וכו'.

וכמבואר למעלה בענין אב הרחמן כו' (ועיין מענין בחי' חלב בפ' תרומה בד"ה מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי):

כפי שהתבאר למעלה בענין "אב הרחמן" וכו'. (ועיינו בענין בחינת החלב בפרשת תרומה, במאמר הפותח "מי יתנך כאח לי, יונק שדי אמי").

9 אכלו רעים. הנה צדיקים נק' ריעים למקום כמ"ש למען אחי ורעי אדברה נא שלום כך

"אכלו רעים". והנה צדיקים נקראים "רעים" למקום, כמו שכתוב: "למען אחי ורעי אדברה נא שלום כך".

והיינו ע"י עסק התורה שבה מלוכש אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה נמשך אור א"ס ב"ה על נפשו וכמ"ש ודברי אשר שמתו בפיו ודברי ממש

וזהו באמצעות העיסוק בתורה, שבה מלוכש אור אין סוף ברוך הוא, ועל ידי כך נמשך אור אין סוף ברוך הוא על נפשו, כמו שכתוב: "ודברי אשר שמתו בפיו" — "ודברי" ממש.

ואמרו מתניתא מלכתא שהרי המשנה הוא כמלך שמצווה שרוח ה' ממה הוא דבר ההלכה המדבר בו דין זה או הלכ' [הלכה] זו היא כך וכך כו'

ואמרו: "מתניתא מלכתא", שהרי המשנה היא כמלך המצווה: רוח ה' ממש היא המילה של ההלכה המדברת בה, [ואומרת]: "דין זה, או הלכה זו, כך וכך היא" וכו'.

וע"ז ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] יהיו בעיניך כאלו נתנה היום מהר חורב שנאמר והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת כו'

ועל כך אמרו רבותינו ז"ל: "יהיו בעיניך כאילו ניתנו היום מהר חורב", שנאמר: "והודעתם לבניך ולבני בניך, יום אשר עמדת" וכו';

שאותו דבר ה' ממש שדבר ה' פא"פ [פנים אל פנים] הוא השוכן ומתלבש בו בעת הזאת בשעה שלומד לפיכך נעשה בחי' ריע כאלו כביכול תרין ריעין דלא מתפרשין שהתורה

שאותו דבר ה' ממש, שדיבר ה' פנים אל פנים, הוא השוכן ומתלבש בו בזמן הזה, בשעה שהוא לומד. לפיכך הוא נעשה בבחינת "רע", כאילו, כביכול, "תרין ריעין דלא מתפרשין" — שני רעים שאינם נפרדים לעולם. כי התורה

שהיא בחי' חכמה שהוא עדן ותענוג העליון וכמ"ש ואהיה שעשועים ושעשועים אלו הם שעשועי את בני אדם ונמצא אור א"ס ב"ה שוה למטה כמו למעלה ממש.

שהיא בחינת חכמה, שהיא עדן ותענוג עליון, כמו שכתוב: "ואהיה שעשועים", ושעשועים אלה הם "שעשועי את בני אדם". נמצא שאור אין סוף ברוך הוא שווה למטה כמו למעלה ממש.

וכמ"ש סד"ה ביום השמע"צ [השמיני עצרת] וע"ז נאמר אכלו רעים בבחי' אכילה דהיינו כמ"ש ותורתך בתוך מעי.

וכמו שכתוב בסוף המאמר המתחיל "ביום השמיני, עצרת". ועל כך נאמר "אכלו רעים" — בבחינת אכילה, כלומר, כמו שכתוב: "ותורתך בתוך מעי".

(ועמ"ש מענין אכלו רעים בפי' משפטים ע"פ ויחזו את האלקים כו' ע"ש ועמ"ש עוד מענין אחים למקום בפי' מקץ בד"ה רני ושמחי גבי לא זו מחבבה עד שקראה אחותי ובד"ה מי יתנך כאח לי):

(ועיין במה שכתוב בענין "אכלו רעים" בפרשת משפטים, על הפסוק "ויחזו את האלקים" וכו', ושם. ועיין עוד במה שכתוב בענין אחים למקום בפרשת מקץ, במאמר המתחיל "רני ושמחי", בענין "לא זו מחבבה עד שקראה אחותי"; ובמאמר המתחיל "מי יתנך כאח לי").

10 שתו ושכרו דודים. הנה בחי' דודים הוא בחי' אהבת ישראל למקום שאהבה זו היא מוסתרת ומלובשת כנפש הבהמית ולעתים מזומני' [מזומנים] יעורר את האהבה עד שתחפץ להתפשט מלבושיה

"שתו והשתכרו, אהובים". ובכן, בחינת "אהובים" (דודים) היא אהבת ישראל לה', שכן אהבה זו נסתרת ומתלבשת כנפש הבהמית, וכזמנים מיוחדים מעוררים אותה עד שהיא חפצה להתפשט מלבושיה.

והנה באהבה זו יש בחי' צמאון שהיא מבחי' רשפי אש וע"ז נאמר הוי כל צמא לכו למים כי מים מכבין אש ומרוין הצמאון

ובאהבה זו יש בחינת צימאון, שכן היא בבחינת "רשפי אש"; ועל כך נאמר: "הוי, כל צמא, לכו למים", שכן המים מכבים את האש ומשקים את הצמא.

וזהו שתו בחי' שתיה שיהא עסק התורה לרוות הצמאון משא"כ בבחי' ריעים לא שייך צמאון מאחר שנפשו קשורה ודבוקה באלהים חיים ממש

וזהו "שתו": בחינת השתייה, כלומר, שעסק התורה ירווה את הצימאון. לעומת זאת, בבחינת "רעים" אין מקום לצימאון, מאחר שהנפש קשורה ודבוקה באלקים חיים ממש.

והוא בחי' בחד קטירא אתקטרנא ביה אחידא ביה להיטא כוי רק למטה בבחי' דודים שאהבה הוא לפרקים אז שייך בחי' צמאון וע"ז נאמר שתו

וזהו הבחינה של "בקשר אחד נקשרתי בו, בו אני אחוזה, בו אני בוערת" וכו'. רק למטה, בבחינת "דודים", שבה האהבה מופיעה לפרקים, שייכת בחינת הצימאון; ועל כך נאמר "שתו",

וגם שכרו לעורר בחי' יין המשמח משא"כ למעלה בבחי' ריעים הוא בבחי' שמן בחשאי כוי וד"ל [ודי למבין]:

וכן "השתכרו" — לעורר את בחינת "היין המשמח". לעומת זאת, למעלה, בבחינת "רעים", הדבר הוא בבחינת שמן, בחשאי וכו'. וד"ל.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/24

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק